

Оксана Мислива

доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕВАКУАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ: ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

У зв'язку з безпрецедентними актами широкомасштабної збройної агресії з боку РФ в Україну на особливий період введено в дію план цивільного захисту зі ступенем «ПОВНА ГОТОВНІСТЬ» [1]. В умовах збройного конфлікту в Україні критичного значення набула ефективна евакуація населення, покликана на захист життя та здоров'я людей й мінімізацію жертв в умовах небезпеки. Єдина державна система цивільного захисту припускає виконання цих завдань обласними військовими адміністраціями, однак, особлива роль у цьому процесі належить працівникам поліції, які першими прибувають на місце події відповідно до покладених на них законодавством обов'язків [2].

Однією з ключових проблем є підготовленість працівників поліції до дій у надзвичайних ситуаціях. Поліцейські мають бути обізнаними з усіма елементами евакуаційного процесу, зокрема технікою безпеки, організацією роботи на місцях, взаємодією з медичними службами та волонтерами. Під час евакуації важливо не тільки забезпечити фізичну безпеку громадян, а й надати їм психологічну підтримку.

Проведення евакуаційних заходів працівниками поліції є складним та багатоаспектним процесом, який вимагає ретельного планування, координації та оперативності виконання, а також аналізу результатів та удосконалення процесу евакуації. Одним із ключових завдань є інформування населення про характер загрози, необхідність та способи евакуації (маршрути, місця збору), а також забезпечення порядку і безпеки (паніка, мародерство, насильство чи інші протиправні дії), в тому числі, організація та забезпечення безпечних гуманітарних коридорів, координація роботи з рятувальниками, військовими та медичними службами.

Поліція патрулює покинуті райони, запобігає крадіжкам і захищає майно громадян, що є надзвичайно важливим для збереження довіри населення. Для охорони територій та евакуації можуть бути створені спеціальні загони. Поліцейська евакуаційна група «Білий янгол» була створена 1 грудня 2022 року і займається порятунком цивільних осіб в умовах воєнного стану. Основним її завданням є евакуація громадян, доставка гуманітарної допомоги, надання першої допомоги пораненим, медична евакуація, транспортування тіл загиблих, документування наслідків

збройної агресії. Ця група є універсальними рятувальниками, що за відсутності підрозділів Державної служби з надзвичайних ситуацій та медичних працівників здатні виконувати їхні завдання. Станом на липень 2024 року ця організація здійснила понад 3 тисячі бойових виїздів, евакуювали понад 7,3 тис. осіб (з них 800 дітей). «Білий янгол» отримав визнання у багатьох країнах світу [3].

Поліцейські мають бути готові до виконання спеціальних операцій, що вимагає високого рівня професійної підготовки, навичок і готовності діяти в екстремальних ситуаціях. У період евакуації можуть виникати спроби диверсій, терористичних атак або інших протиправних дій, спрямованих на дестабілізацію ситуації або завдання шкоди інфраструктурі, від якої залежить виживання людей. Поліція спільно з військовими та іншими службами здійснює охорону цих об'єктів і захист від можливих атак.

Важливим для ліній розмежування є організація поліцейськими доставки гуманітарної допомоги. Серйозною загрозою в сучасній війні є використання гуманітарних коридорів у пропагандистських цілях та взяття мирних жителів в заручники або в ролі «живого щита».

Надання домедичної допомоги безпосередньо на місці події під час евакуації є невід'ємною функцією поліції. У випадку масових поранень потрібними є знання та навички сортування поранених та оперативна евакуація до медичних установ. Особливістю надання такої допомоги є елементи психологічної підтримки, особливо для тих, хто пережив важкі втрати або став свідком травматичних подій [4, с. 78]. Специфічної уваги потребують вразливі категорії населення – діти й особи з обмеженими можливостями.

Евакуація в умовах збройного конфлікту є надзвичайно складним і небезпечним процесом, бо є реальна загроза для життя та здоров'я людей через бойові дії (артилерійські та ракетні обстріли, бомбардування). Військові конфлікти часто супроводжуються руйнуванням інфраструктури, що ускладнює переміщення людей. Евакуаційні плани повинні передбачати можливість оперативної зміни маршрутів або забезпечення альтернативних шляхів доставки допомоги.

Проблема, з якою часто стикаються працівники поліції під час евакуаційних заходів, полягає в недостатній кількості ресурсів (людських і технічних засобів). У багатьох випадках через брак транспорту евакуація може затягуватись у часі, що є виснажливим, а для поранених – смертельним, до того ж поліцейські часто стикаються з емоційним перевантаженням, адже їм доводиться працювати в умовах постійного стресу та небезпеки.

Отже, роль працівників поліції під час евакуації населення є надзвичайно важливою і багатогранною. Їх основна мета – це забезпечення безпеки цивільного населення, підтримання правопорядку, координація дій з іншими службами та організаціями, мінімізація кількості поранених. Під час евакуації важливим є дотримання прав людини та принципів гуманності.

Поліція повинна гарантувати, що всі люди, які потребують допомоги, отримають її без дискримінації, незалежно від їхнього статусу чи фізичних можливостей.

Зважаючи на вищевказане, актуальним є постійне удосконалення професійної діяльності поліції під час евакуації населення. Навчання повинно відбуватись на основі комплексного підходу: фізичної, тактичної, медичної та психологічної складової. Особлива увага повинна приділятися навчанню використання безпілотних літальних апаратів для моніторингу ситуації й ефективного надання домедичної та психологічної допомоги з урахуванням міжнародних стандартів і позитивної світової практики [5].

Список використаних джерел

1. Про організацію функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах воєнного стану : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 179-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-%D0%BF#n11>.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
3. Білий янгол. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%8F%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%BB.
4. Тютюник В. В. Оцінка умов створення у Єдиній державній системі цивільного захисту інформаційно-аналітичної підсистеми управління процесами попередження й локалізації наслідків надзвичайних ситуацій на основі аналізу динаміки прояву небезпек на території України. *Комунальне господарство міст*. Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2019. Т. 1. № 147. С. 66–82.
5. Мислива О. О., Никифорова О. А., Бойко О. І. Використання міжнародного досвіду в ході навчання з тактичної медицини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 5. 345 с. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-5/74>. URL: http://lsej.org.ua/5_2021/76.pdf.